

Väestökehityksen haasteita perusopetuksen järjestämisessä käsittelevä työryhmä

13. tapaaminen

Aika: maanantai 10.11.2025 klo 13–15

Paikka: Seminarium (OKM, Meritullinkatu 10), Helsinki, ja Teams

Läsnä:

Eeva-Riitta Pirhonen, Minna Polvinen, Aili Johansson, Tommi Karjalainen, Sini Keinonen, My Kirvesniemi

Anssi Pirttijärvi, Johannes Peltola ja Mika Puukko, OKM

Kurt Torsell, Juho Helminen, Petra Packalen ja Annika Westerholm, Opetushallitus

Taina Eckstein ja Suvi Savolainen Valtiovarainministeriö

Niina Kiviaho, Sosiaali- ja terveysministeriö

Päivi Kamppi ja Mari Rökköläinen, Karvi

Pauliina Viitamies, OAJ

Irmeli Myllymäki, Kuntaliitto

Annakaisa Tikkinen, Sivistysala ry

Jens Mattfolk, Finlands Svenska Lärarförbund FSL

Hannu Freund, Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT

Barbro Högström, Espoon kaupunki

Mikko Ripatti, Savonlinnan kaupunki

Janne Varjo, Helsingin yliopisto

Siv Sandberg, Åbo Akademi

Pöytäkirja

1. Kokouksen avaaminen ja läsnäolijoiden toteaminen

Ylijohtaja Eeva-Riitta Pirhonen avasi kokouksen. Todettiin läsnäolijat. Kokouksen esityslista sekä edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin.

2. Etäyhteyksiä hyödyntävän opetuksen arviointi: alustavia tuloksia ja kehittämis ehdotuksia

Arviointiasiantuntija Marita Härmälä Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta esitteli työryhmälle etäyhteyksiä hyödyntävän opetuksen arvioinnin alustavia tuloksia. Arviointiraportin on tarkoitus valmistua alkuvuodesta 2026. Etäyhteyksiä hyödyntävää opetusta toteutetaan nykyisellään melko satunnaisesti, mikä näkyi myös vaikeutena löytää kohdejoukko. Taustalla näkyi muun muassa erilaisia hankerahoituksia.

Opetuksen järjestäjille suunnattuun kyselyyn saatiin 249 vastausta, joista noin neljännes järjesti opetusta etäyhteyksin eri oppiaineissa ja vuosiluokilla. Opetuksen järjestäjät ja koulut olivat hyvin eri vaiheissa; monet olivat toteuttaneet etäyhteyksiä hyödyntävää opetusta jo pitkään olosuhteiden pakosta.

Rehtorikyselyyn saatiin 277 ja opettajakyselyyn 181 vastausta. Kyselyiden lisäksi toteutettiin syventäviä haastatteluja ja koottiin oppilaiden näkemyksiä. Etäyhteyksiä hyödyntävää opetusta toteutettiin käytännön tasolla monin eri tavoin johtuen muun muassa siitä, että osa vastanneista oli mukana kehittämishankkeissa. Opetusta toteutettiin monipaikkaisesti yhteisopettajuutena, oppiainepohjaisesti yksisuuntaisena opetuksena tai hybridiopetuksena yhtäaikaaisesti lähiopetuksena ja etäyhteyksin.

Arvioinnissa tarkastellaan muun muassa opetuksen vastuukysymyksiä ja etäyhteyksin opiskelevan oppilaan valvontaa. Vajaa puolet kyselyyn vastanneista rehtoreista kaipasi näihin lisäohjeita. Opettajat kaipasivat tukea esimerkiksi etäyhteyksin opiskelevien oppilaiden osallistamiseen, vuorovaikutuksen mahdollistamiseen ja oppilaiden yhdenvertaiseen huomioimiseen.

3. Työryhmän toimenpide-ehdotukset: Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Neuvotteleva virkamies Minna Polvinen opetus- ja kulttuuriministeriöstä esitteli tausta-aineiston ja luonnoksen työryhmän toimenpide-ehdotuksista etäyhteyksiä hyödyntävään opetukseen liittyen.

Etäyhteyksiä hyödyntävästä opetuksesta ei ole erillistä sääntelyä, vaan siihen sovelletaan samaa lainsäädäntöä kuin lähiopetukseen. Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus on kuitenkin valtakunnallisissa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa tunnustettu opetusmuoto. Koska lasten ja nuorten perusopetus on annettava lähiopetuksena, etäyhteyksiä hyödyntävä opetus tapahtuu lapsen tai nuoren lähikoulussa, jossa opettaja on läsnä. Perusopetusta voidaan järjestää etäyhteyksiä hyödyntäen esimerkiksi siten, että opetusta annetaan koulupäivän aikana koulussa tai muussa opetuksen järjestämispaikassa videoyhteyden avulla toisesta koulusta tai opetusryhmästä.

Esityksessä tuotiin esille lapsen oikeuksien näkökulmia ja etäopetusjärjestelyihin liittyviä keskeisiä käsitteitä. Lisäksi käsiteltiin viimeaikaisten tutkimusten ja selvitysten tuottamaa tietoa etäyhteyksiä hyödyntävän opetuksen nykytilasta ja kehittämistarpeista. Etäyhteyksiä hyödyntävää opetusta on tarkasteltu muun muassa Opetushallituksen ja opetus- ja kulttuuriministeriön perusopetuksen järjestäjille toteuttamassa kyselyssä etäyhteyksiä hyödyntävästä opetuksesta kieltenopetuksessa, Jyväskylän yliopiston opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamana toteuttamassa tutkimuksessa perusopetuksen tilannekuvasta erilaistuvissa kunnissa sekä Kunnallissalan kehittämissäätiön rahoittamassa, Helsingin yliopiston toteuttamassa tutkimuksessa etäopetuksesta perusopetuksen järjestämisessä.

Tausta-aineistoon perustuen esitettiin toimenpide-ehdotusluonnoksia. Työryhmä kävi asiakohdasta keskustelun ja siihen palataan täsmennysten jälkeen.

4. Työryhmän toimenpide-ehdotukset: Opetuksen järjestäjien välisen yhteistyön vahvistaminen

Opetusneuvos Mika Puukko opetus- ja kulttuuriministeriöstä esitteli tausta-aineiston ja luonnoksen työryhmän toimenpide-ehdotuksista opetuksen järjestäjien välisen yhteistyön vahvistamisesta.

Yhteistyötä ohjaavat keskeiset säädökset ovat perusopetuslaki ja kuntalaki. Kunnat voivat päättää näiden sallimissa rajoissa, miten perusopetusta järjestetään. Kuntien yhteistoiminnasta säädetään kuntalain 8. luvussa. Lain 49 §:n mukaisesti kunnat ja kuntayhtymät voivat sopimuksen nojalla hoitaa tehtäviään yhdessä. Kuntien julkisoikeudellisen yhteistoiminnan muotoja ovat yhteinen toimielin, yhteinen virka, sopimus viranomaistehtävän hoitamisesta ja kuntayhtymä. Mikäli kyseessä on yhteinen toimielin, yksi kunta vastaa tehtävän hoitamisesta vastuukuntana.

Yhteistyö voi olla rakenteellista, toiminnallista tai verkostomaista. Rakenteellisen yhteistyön perusta tulee kuntalain 8. luvusta ja se tarkoittaa usein vastuukuntamallia. Toiminnallisessa mallissa yhteistyö voi olla osittaista, esimerkiksi opettajayhteistyötä tai yhteistä opetustarjontaa. Verkostomainen yhteistyö on kollegiaalista yhteistyötä. Yhteistyötä voidaan toteuttaa paitsi kuntien välillä, myös muiden sivistysalan toimijoiden kesken.

Jyväskylän yliopiston opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamana toteuttamaan selvitykseen vastanneista kunnista noin puolet teki parhaillaan yhteistyötä muiden opetuksen järjestäjien kanssa. Kuvattu yhteistyö oli kuitenkin luonteeltaan eritasoisista ja sitä tehtiin monenlaisista syistä. Kuntien välinen yhteistyö nähtiin monissa kunnissa välttämättömänä tulevaisuudessa, erityisesti kuntien raja-alueilla sekä pienissä ja harvaan asutuissa kunnissa. Toisaalta yhteistyön toteuttamisen nähtiin vaativan paljon suunnittelua ja kehittämistä. Rahoitusjärjestelmän ei koettu kannustavan kuntien välisen yhteistyön toteuttamiseen. Todettiin, että ministeriö on tiedottanut vuoden 2026 alussa käynnistyvistä valtionavustushausta, joka kohdennetaan kuntien välisen yhteistyön vahvistamiseen.

Tausta-aineistoon perustuen esitettiin toimenpide-ehdotusluonnoksia. Työryhmä kävi asiakohdasta keskustelun ja siihen palataan täsmennysten jälkeen.

5. Seuraavan tapaamisen ajankohta (24.11.2025 klo 13–15)

Työryhmän seuraava kokous pidetään 24.11.2025 klo 13–15 hybridikokouksena (OKM, Meritullinkatu 10, kokoushuone Seminarium ja Teams).

6. Muut esille tulevat asiat

Sovittiin, että etäyhteyksiä hyödyntävän opetuksen laatutavoite käsitellään seuraavassa kokouksessa. Kokouksen lopussa käytiin läpi työryhmän loppukauden aikataulu ja päätettiin, että työryhmän kautta jatketaan kuukaudella eteenpäin helmikuun loppuun 2026 saakka. Työryhmän jäsenten toivottiin tulevan läsnä tammikuun viimeisiin kokouksiin, mutta etäosallistuminen on yhä myös mahdollista.

7. Kokouksen päättäminen

Ylijohtaja Eeva-Riitta Pirhonen päätti kokouksen klo 15.